

Correctievoorschrift VWO

2017

tijdvak 2

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 62 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Koning Willem-Alexander in de Algemene Vergadering

---

1 maximumscore 2

twee van de volgende antwoorden:

- doelstelling: stimuleren van vriendschappelijke relaties tussen landen;
citaat: “Als een ... ook zijn.” (regels 2-5)
- doelstelling: bereiken van internationale samenwerking bij het oplossen van economische, sociale, culturele en humanitaire problemen
citaat: “Mede dankzij ... sterk teruggedrongen.” (regels 9-16 of een gedeelte hiervan).
- doelstelling: handhaven van de internationale vrede en veiligheid;
citaat: “En hebben ... te beheersen. “ (regels 17-19)

per juiste doelstelling met bijpassend citaat

1

Vraag	Antwoord	Scores
2	<p>maximumscore 4</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het vetorecht afschaffen/afzwakken dat de vijf permanente leden van de Veiligheidsraad hebben 1 • Het afschaffen of afzwakken van het vetorecht en dit recht vervangen door een besluitvormingsprocedure waarbij bijvoorbeeld een gekwalificeerde meerderheid achter een besluit moet staan, kan eraan bijdragen dat vaker namens de Veiligheidsraad opgetreden zal worden. De doortastendheid wordt immers vooral belemmerd door het vetorecht (omdat daarmee vaak een optreden namens de Veiligheidsraad wordt tegengehouden) 1 • de samenstelling van de Veiligheidsraad veranderen 1 • bijvoorbeeld met een betere spreiding van de leden over de continenten. De legitimiteit kan toenemen als meer landen er vertrouwen in hebben dat hun belangen meegewogen worden in de besluitvorming en een beter gespreide samenstelling kan daaraan bijdragen 1 	
3	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het probleem van collectieve actie is dat collectieve problemen niet opgelost worden, omdat actoren geneigd zijn te kiezen voor hun kortetermijneigenbelang en niet voor het gemeenschappelijk langetermijnbelang 1 <p>voorbeeld van een juiste uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het voorstel van de koning kan bijdragen aan een oplossing want door met elkaar te praten kan een gemeenschappelijk inzicht groeien over de noodzaak van het aanpakken van een probleem. Door zich in elkaar in te leven kan begrip ontstaan voor de moeilijkheden die landen belemmeren om hun bijdrage te leveren aan een oplossing. Omdat er geen supranationaal orgaan is dat landen kan dwingen tot klimaatvriendelijk handelen, lijkt overleg en het zich in elkaar inleven de enige mogelijkheid om het probleem van collectieve actie aan te pakken 1 	

Opgave 2 Het is veiliger, ondanks de politie

4 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord:

- Links wordt gesteund. Dat blijkt uit het citaat: "... dat dit niet te danken is aan strengere straffen of (...) maar het voorkomen daarvan dat steeds beter gaat." (regels 9-14) of het citaat "Het komt onder andere door preventieve maatregelen." (regels 34-35)

Uitleg: Politiek links is meer voorstander van een beleid dat de nadruk legt op preventie.

1

- Rechts wordt bekritiseerd. Dat blijkt uit het citaat: "Nee, er is geen enkel causaal verband tussen zwaardere straffen en dalende misdaad." (regels 45-47)

Uitleg: Politiek rechts is meer voorstander van zwaardere straffen om misdaad tegen te gaan.

1

5 maximumscore 1

een van de volgende drie theorieën met juiste uitleg:

- de gelegenheidstheorie

Uitleg

Of mensen misdrijven plegen hangt af van de situatie die onder andere bepaald wordt door de aanwezigheid van een aantrekkelijk doelwit. Betere sloten en camera's maken een doel minder aantrekkelijk en daardoor kan de criminaliteit afnemen.

- de rationele-keuzetheorie

Uitleg

Een kosten-batenanalyse bepaalt of iemand zal overgaan tot het plegen van criminaliteit. Verbeterde sloten verhogen de 'kosten' want ze maken een inbraak moeilijker. / Camera's vergroten de pakkans en dat is ook een verhoging van de kosten waardoor de criminaliteit dus kan afnemen.

- de sociale-controletheorie

Uitleg

Door middel van camera's wordt toezicht gehouden en daardoor kan de criminaliteit afnemen.

per juiste theorie en bijbehorende uitleg

1

Vraag	Antwoord	Scores
6	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeeld van een juiste theorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de bindingstheorie of integratietheorie (van Hirschi en Box) <p>voorbeeld van een juiste uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vooral maatschappelijke bindingen in de vorm van waarden en normen of sterke integratie van mensen in intermediaire groepen (gezin, school, vriendengroep) werken remmend op criminele impulsen. Het kan zijn dat relatief veel jongeren zich niet binden aan de heersende waarden en normen die bij hun thuis gelden of op school worden overgedragen. Deze jongeren zullen eerder overgaan tot crimineel gedrag 	1
7	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hypothese: in landen waar de straffen zwaarder worden, neemt de misdaad af • afhankelijke variabele: (verandering in) de omvang van misdadigheid onafhankelijke variabele: de zwaarte van de straf, beide variabelen juist 	1 1
8	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeelden van juiste antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Deze vormen van criminaliteit worden vaak niet opgemerkt. – (Selectief) opsporingsbeleid beïnvloedt de cijfers voor bepaalde vormen van criminaliteit. – De aangiftebereidheid bij bijvoorbeeld fraude en cybercrime kan laag zijn omdat slachtoffers gechanteerd worden. – Milieucriminaliteit heeft soms geen directe slachtoffers en dan wordt er geen aangifte van gedaan. <p>per juist antwoord</p>	1
9	<p>maximumscore 1</p> <p>de veiligheidsparadox</p>	

Opgave 3 De gunfactor

- 10 **maximumscore 1**
- voorbeeld van een juist antwoord:
- In 2016 is het kort voor de volgende verkiezingen (in maart 2017). Kort voor de verkiezingen zijn politieke partijen elkaars concurrenten om de gunst van de kiezer. Door elkaar wat te gunnen, krijgt elke partij de gelegenheid om zichzelf goed te profileren.

Vraag	Antwoord	Scores
11	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • De VVD is liberaal en de PvdA is sociaaldemocratisch/socialistisch, beide juist dan 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens het liberalisme moet de overheid zich beperken tot het vervullen van enkele kerntaken. De investeringen in defensie, het Openbaar Ministerie, de politie en het gevangeniswezen (regels 27-29) zijn investeringen in juist deze kerntaken en passen dus bij het liberalisme 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens het socialisme is de overheid belangrijk voor het realiseren van sociale grondrechten zoals bestaanszekerheid, huisvesting en gezondheidszorg. Minder bezuinigen op onderdelen van de verzorgingsstaat waaronder de verpleeghuis- en gehandicaptenzorg (regels 13-16), past bij die visie 	1
12	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • één van de volgende ideologische uitgangspunten van de VVD: <ul style="list-style-type: none"> – vrijemarkteconomie – terughoudende overheid – tegen nivellering 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • voorbeelden van juiste antwoorden: <ul style="list-style-type: none"> – Een inkomensafhankelijke zorgpremie wordt dwingend opgelegd door de overheid. De hoogte van de zorgpremie komt dan niet tot stand door marktwerking en dat is dus in strijd met het streven van de VVD naar een vrijemarkteconomie. – Een inkomensafhankelijke zorgpremie houdt in dat de overheid regels opstelt. Dat is in strijd met het streven van de VVD naar een terughoudende overheid. – Een inkomensafhankelijke zorgpremie houdt in dat mensen met een lager inkomen minder voor hun zorgverzekering betalen dan mensen met een hoger inkomen. Het werkt dus nivellerend en dat is in strijd met de ideologie van de VVD. 	1

Opgave 4 Mediatechnologie verandert de samenleving

13	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het eerst voorkomende citaat dat wijst op een beschrijvende vraag is: "In dit onderzoek wordt nagegaan hoe jongeren van 12 tot 25 jaar in Nederland tegen sociale media aankijken." (regels 5-8) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het eerst voorkomende citaat dat wijst op een evaluatieve vraag is: "(...) maar ook hoeveel belang zij eraan hechten en of zij er hinder van dan wel baat bij hebben in hun dagelijkse leven." (regels 10-13) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het eerst voorkomende citaat dat wijst op een verklarende vraag is: "Niet alleen wordt onderzocht waarom ze deze gebruiken," (regels 8-10) 	1

Vraag	Antwoord	Scores
14	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betrouwbaarheid wil zeggen dat bij herhaling van het onderzoek eenzelfde uitkomst verkregen wordt <p>voorbeeld van een juiste uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een respons van 58% betekent dat veel jongeren niet gereageerd hebben en dat er vraagtekens geplaatst kunnen worden bij de representativiteit van deze groep respondenten. Als de steekproef niet representatief is, zou bij een herhaling van dit onderzoek een groep met andere kenmerken kunnen reageren en dat zou tot andere uitkomsten kunnen leiden 	<p>1</p> <p>1</p>
15	<p>maximumscore 1</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <p>Als een gevonden relatie niet significant is, weet je niet of die ook voor de onderzoekspopulatie geldt want een niet significante relatie kan op een toevalligheid van de gebruikte gegevensverzameling berusten.</p>	
16	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • één van de volgende twee operationaliseringën: <ul style="list-style-type: none"> – Het gebruik van sociale media is geoperationaliseerd/meetbaar gemaakt door aan respondenten de vraag voor te leggen of zij wel eens gebruikmaken van sociale media, zoals <i>Facebook</i>, <i>WhatsApp</i>, <i>Instagram</i>, <i>Skype</i> of <i>YouTube</i> (regels 49-51) – De vraag waarom jongeren sociale media gebruiken is geoperationaliseerd/meetbaar gemaakt door aan respondenten de keuzemogelijkheden uit de regels 55-63 voor te leggen. • Een voorbeeld van een bijpassende onderzoeksvraag is: Welke sociale media gebruiken jongeren? / Waarom gebruiken jongeren sociale media? 	<p>1</p> <p>1</p>
17	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens het referentiekader van de lezers krijgt informatie in redactionele artikelen een hogere waardering dan informatie in reclame-uitingen • Door een reclameboodschap te brengen in de vorm van redactionele informatie krijgt de boodschap meer geloofwaardigheid voor het product 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • het redactiestatuut voorbeeld van een juiste uitleg:	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een redactiestatuut regelt de taakverdeling tussen redacties (inhoud) en directies (bedrijfsvoering). De redactie moet zich laten leiden door redactionele, inhoudelijke criteria en de directie dient zich daar niet mee te bemoeien 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een redactiestatuut omschrijft de identiteit van het medium. Dat de inhoud van redactionele artikelen bepaald wordt door commerciële doelen, kan in strijd zijn met de identiteit van een medium. Voor redacties is de identiteit leidend 	1
19	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het mechanisme wordt de negatieve/neerwaartse oplagespiraal genoemd 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De negatieve/neerwaartse oplagespiraal werkt als volgt: teruglopende advertentie-inkomsten nopen tot bezuinigingen; het dagblad kan minder geld besteden aan journalistieke/redactionele bijdragen waardoor de kwaliteit van de berichtgeving terugloopt; het dagblad wordt daarom minder gekocht; het dagblad trekt daarom minder adverteerders waardoor die inkomsten nog verder teruglopen; verdergaande bezuinigingen; het dagblad kan minder geld besteden. Enzovoorts 	1
20	maximumscore 3	
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De normatieve klassieke democratietheorie schrijft voor dat burgers, op basis van gelijkwaardigheid, actief deelnemen aan het politieke proces 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Rol van de media is om burgers goed te informeren over politieke zaken 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Daarbij past dat massamedia voor iedereen toegankelijk zijn / dat ze zorgen voor een kwalitatief hoogwaardige informatievoorziening / dat massamedia zorgt voor informatie die onafhankelijk en zo objectief mogelijk is 	1

Vraag	Antwoord	Scores
21	maximumscore 2 voorbeelden van juiste antwoorden:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De Mededingingswet gaat vergaande persconcentratie tegen. De wet voorkomt dat één bedrijf te veel invloed kan uitoefenen op de informatie die mensen krijgen en informatie is essentieel voor democratische besluitvorming 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek draagt bij aan de pluriformiteit bij de media en helpt te voorkomen dat slechts één visie nog gehoord wordt. Democratie is gebaat bij verschillende meningen die tegen elkaar afgewogen kunnen worden 	1
22	maximumscore 3 drie van de volgende:	
	<ul style="list-style-type: none"> – hoor en wederhoor toepassen – gebruikmaken van meerdere informatiebronnen – checken van nieuws – (zoveel mogelijk) scheiden van feiten en meningen – streven naar objectiviteit / juiste weergave van feiten 	
	per juiste journalistieke norm	1
23	maximumscore 2 voorbeeld van een juiste argumentatie:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie bij de oude media bestond uit eenrichtingsverkeer waarbij zender en ontvanger strikt gescheiden rollen vervulden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De technologische ontwikkeling heeft het mogelijk gemaakt dat nu iedereen de rol van zender kan vervullen. De hoeveelheid informatie die mensen te verwerken krijgen, is daarom enorm toegenomen en omdat daar ook veel onzin tussen zit, is het vertrouwen in de ‘zenders’ van informatie, waar ook de journalisten toe behoren, gedaald 	1

Opgave 5 Urgenda versus de Staat der Nederlanden

24	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Dat het geen strafrechtszaak is, blijkt uit de volgende twee citaten: <ul style="list-style-type: none"> – “De stichting Urgenda had de rechtbank om een uitspraak verzocht.” (regels 8-10) – “Partijen (Urgenda en de Staat) zijn het (...) uitstoot van broeikasgassen.” (regels 12-17) • Strafrechtzaken kunnen alleen maar worden aangespannen door het OM en dus niet door een rechtspersoon zoals Urgenda. In deze zaak komt het verzoek om een uitspraak van Urgenda, niet van het OM 	1

Vraag	Antwoord	Scores
25	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende beginselen met bijpassende uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Legaliteitsbeginsel: Ook de overheid moet zich aan de wet houden en of de overheid dat doet, kan getoetst worden door de rechter. – Trias politica / scheiding van machten: Door de machtenscheiding kan een rechterlijke macht onafhankelijk van de andere machten oordelen. – Grond- of vrijheidsrechten van burgers zijn omschreven en gewaarborgd: Het waarborgen houdt in dat het naleven ervan door de rechter kan worden afgedwongen. – De waarborging van rechtszekerheid: Het waarborgen houdt in dat het naleven ervan door de rechter kan worden afgedwongen. 	
	per juist beginsel en bijpassende uitleg	1
26	<p>maximumscore 3</p> <p>drie van de volgende kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Een gezond leefmilieu is van algemeen belang. – Een gezond leefmilieu is niet of moeilijk via de markt te realiseren. / De overheid is nodig om het te realiseren. – Een gezond leefmilieu moet in principe voor iedereen beschikbaar zijn. – Een gezond leefmilieu is iets waar iedereen gebruik van kan maken. 	
	per juist kenmerk	1
27	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeeld van een juiste reden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het klimaatprobleem is grensoverschrijdend / kan niet door één staat opgelost worden. / Bij het klimaatprobleem speelt het probleem van de collectieve actie <p>voorbeeld van een juiste uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De effectiviteit van beleid is daarom mede afhankelijk van wat andere staten doen. Voor iedere staat afzonderlijk is het aantrekkelijk om op korte termijn geen kosten te maken en de aanpak van het probleem aan andere staten over te laten. Niets doen en afwachten is voor alle staten op korte termijn rationeel maar levert op lange termijn grotere problemen op 	1
28	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeelden van juiste antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pressiegroepen proberen besluitvormers te beïnvloeden, politieke partijen proberen door deelname aan de verkiezingen hun mensen op de zetels van de besluitvormers te krijgen • Pressiegroepen richten zich op één specifiek terrein terwijl politieke partijen zich met vrijwel alle terreinen van de samenleving bezighouden 	1

Vraag	Antwoord	Scores
29	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> De aanpak van het klimaatprobleem bevindt zich na de rechtszaak in de fase van terugkoppeling 	1
	<ul style="list-style-type: none"> De overheid had al besluiten genomen en zat al in de fase van de uitvoering. Urgenda kaartte bij de rechter aan dat de besluiten niet deugden. De rechter gaf Urgenda gelijk en dus moet de besluitvorming herzien worden. Dat is terugkoppeling 	1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	www.rijksoverheid.nl , 28 september 2015
tekst 2	NRC Handelsblad, donderdag 30 april 2015, pagina 7
tekst 3	Trouw, woensdag 15 juni 2016
tekst 4	Jongeren over sociale media, CBS, november 2015
tekst 5	http://www.nrc.nl/nieuws/2016/04/05/is-het-nieuws-of-een-advertentie-1605832-a70614 , 5 april 2016
tekst 6	door ANP, www.nu.nl , 11 oktober 2013
tekst 7	https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBDHA:2015:7145 , geraadpleegd op 16 februari 2016